

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

נוהל עבודה מס' 15/10/08

תחולה	סימול
הרשות לתכנון ופיתוח הכפר האגף לשימור קרקע וניקוז מנהלי המחוזות תאי תכנון תאי שימור קרקע כל יחידות המשרד	מספר נוהל 15/10/08 שנה פרק שוטף הוצא ב: 12/03/2008 בתוקף מ: 16/03/2008 עודכן ב:

נספחים:

1. סעיפי חוקים ומסמכים הנוגעים ליישום נוהל זה.
2. בקשה לאישור הכשרת קרקע לחקלאות ו/או כריה בקרקע חקלאית.
3. טופס טיפול במשרד המחוז
4. תרשים זרימה

שם הנוהל: הכשרת קרקע לחקלאות, לתשתיות חקלאיות, לכריה ולשיקום אתרי כריה בקרקע חקלאית

1. מבוא

- 1.1 מטרת הנוהל להנחות את יחידות המשרד בדבר אופן הטיפול בבקשות ובתכניות להכשרת קרקע לחקלאות ולכריה באדמות חקלאיות (להבדיל מכריה באדמות שאינן חקלאיות).
- 1.2 נוהל זה מבוסס על חוקים ותקנות כדלהלן (הפירוט בנספח מס' 1)
 - פקודת המכרות, 1925, וחוק לתיקון פקי המכרות (מס' 7 התש"ס 2000).
 - להלן: "פקודת המכרות"
 - פקודת סחף הקרקע (מניעה), 1941, ותקנות שימור הקרקע תש"ד-1960 (ועדכון אזורים מיוחדים, תשכ"ט-1969).
 - חוק הניקוז וההגנה מפני שטפונות, תשי"ח-1957.
 - חוק התכנון והבניה תשכ"ה-1965, ותקנות התכנון והבניה, תשכ"ז-1967.
 - פקודת הנזיקין (נוסח חדש), סעיף 48 א'.
- 1.3 מנהל הרשות לתכנון, בתאום עם מנהל האגף לשימור קרקע וניקוז, אחראי להפעלת הנוהל ולעדכונו.

2. הגדרות

- (1) קרקע חקלאית - עפ"י הכרזות הועדה לשמירה על קרקע חקלאית על הקרקעות המתוארות... כקרקע חקלאית, כפי שפורסמו בילקוט הפרסומים.
- (2) הכשרת קרקע לעיבוד - הכשרת אדמה לקבלת שכבת קרקע ראויה לעיבוד ממוכן בשטח שקודם לכן לא היה מעובד, ושלא התאפשר בו פיזית עיבוד חקלאי.
- (3) קרקע עילית - שכבת העיבוד ובית השרשים של הגידולים המקובלים באזור (בד"כ 50 ס"מ, לפחות).

(4) "**מכרה**" (כמוגדר ב"פקודת המכרות"):

"כל חפירה לצורך כריית מחצבים [החומר הנכרה] וכל מכמני-מחצבים, שמנצלים אותם מעל פני האדמה... בין שהם מעל האדמה ובין שהם מתחת לפני האדמה".

(5) "**מטרה לא חקלאית**" – ע"פ התוספת הראשונה (לסעיף 156) לחוק התכנון והבניה, סעיף 7:

- בניה או שימוש בקרקע שאינם דרושים במישרין ליצור חקלאי, לעיבוד חקלאי של האדמה או לגידול בעלי חיים.

- שימוש חורג בקרקע חקלאית.

(6) **כריה בקרקע חקלאית, מעובדת או בלתי-מעובדת** (מרעה, יער, חורש או בור) – חפירה ו/או חציבה של חומרי קרקע (אדמה, חול, אבן) והוצאתם אל מחוץ לשטח (לפי הגדרת פק' המכרות, ר' (4) לעיל). זו כריה, במשמעותה בפקודת המכרות, ועבודה "שלא למטרה חקלאית" לפי חוק התכנון והבניה. לפיכך עבודה זו אינה בגדר הכשרת קרקע (ור' סעיף 7.1)

(7) **שיקום לחקלאות** לאחר כריה - החזרת שטח הכריה לשימושו המקורי (עיבוד או שימוש חקלאי אחר כנ"ל), בטיב ובטופוגרפיה שאינם נופלים, לפחות, מהתנאים שלפני הכריה.

(8) **כריה בבריכת דגים** – חפירת חומרי קרקע והוצאתם אל מחוץ לשטח בריכת הדגים (קיימת או מתוכננת), שלא לצורך בניית הסוללות לבריכה. זו כריה לפי "פקודת המכרות".

(9) **הכנת תשתיות למבנים חקלאיים** (כגון חממות ובתי-צמיחה, מבני-משק לתוצרת חקלאית או לגידול בע"ח, בריכות דגים וכו'. ראה גם הנחיות הרשות לתכנון): אינה הכשרת קרקע, אלא חלק מעבודת בניה כמשמעותה בחוק התכנון והבניה.

הערות:

(א) הגדרות אלה נכונות בכל קרקע חקלאית, ללא קשר לסוג הבעלות של המשתמש בה.

(ב) אין בהגדרות אלה משום קביעת זכות, זכאות או קשר למימון ציבורי להכשרת קרקע.

3. אחריות היחידות במשרד

אחריות יחידות המשרד ליישום הנוהל

(א) מנהל הרשות לתכנון אחראי לתחום התכנוני-כלכלי להערכת הצרכים באדמות לחקלאות.

(ב) מנהל האגף לשימור קרקע וניקוז אחראי לתחום המקצועי של התכנון הפיזי והתאמת השטח לעיבוד, ושל התכנון המפורט של הכשרה לחקלאות. כמו כן, יעוץ מקצועי לועדות התכנון השונות ולמפקח על המכרות בהבטי התכנון המפורט והניקוז של שטחי כריה בקרקעות חקלאיות ושל שיקום מכרה לשימוש חקלאי וגם של יצוב וניקוז תשתיות חקלאיות.

4. כללי

- 4.1 הכשרת קרקע לעיבוד וכריה בקרקע חקלאית, צריך שייעשו תוך שמירה על כושר הייצור של הקרקע ועל הניקוז התקין של השטח, וללא נזקים לסביבה.
- 4.2 הכשרת קרקע לעיבוד חקלאי הינה עבודה שמצריכה תכנית באישור מנהל האגף לשימור קרקע וניקוז (אך פטורה מקבלת היתר מועדה לתכנון ובניה).
- 4.3 כריה של חמרי קרקע אינה הכשרת קרקע לחקלאות, וטעונה בכל מקום היתר של המפקח על המכרות. בקרקע שבחכירה נדרשת גם הסכמת בעל הקרקע לפי תנאיו.
- 4.4 כריה בקרקע חקלאית (גם בלתי מעובדת) מצריכה תכנית פיזית של המכרה באישור מנהל האגף לשימור קרקע וניקוז, וקבלת היתרים לפי סעיפים 4.3 לעיל ו-4.6 להלן. (ר' פרק 7).
- 4.5 שטח מכרה בקרקע מעובדת - חובה להחזירו לעיבוד חקלאי, על-פי תכנית שיקום לחקלאות, באישור מנהל האגף לשימור קרקע וניקוז.
- 4.6 כריה וכמו כן שיקום מכרה - טעונים בכל מקום אישור תכנית בועדות המחוזיות לתכנון ובניה, והיתר ביצוע התכנית בועדות מקומיות.
- 4.7 פעולות של שיפור פיזי בשדות מעובדים (כולל שיפור הטופוגרפיה) שעיקרן עבודות עפר בתוך גבולות השטח – אינן הכשרת קרקע אלא 'עבודת פיתוח' (ראה תקנות שימור הקרקע); ובלבד
(א) שלא הוצא עפר או חומרי כריה אחרים מהשטח (זו 'כריה', ר' סעיף 7.2 להלן);
(ב) שבוצעו בשטח אמצעי שימור קרקע וניקוז משלימים, שדרושים לפי ההנחיות המקצועיות של שימור הקרקע בתנאי המקום, לפי תכנית שאושרה בועדת שיפוט מחוזית, ככל 'עבודת פיתוח' (לפי תקנות שימור הקרקע, ור' פרק 6), בשם מנהל האגף לשימור קרקע וניקוז.
תכנית להכשרת קרקע לעיבוד או לשיפור פיזי בשטח מעובד צריכה להציג איזון של כמויות העפר המועבר ממקום למקום בשטח העבודה (עם מקדם מקובל של איבוד קרקע בהתאם למירקם) ללא הוצאת קרקע או סלע אל מחוץ לאתר (פרט לאבנים בחתך הקרקע בעומק העיבוד, ר' סעיף 6.1 להלן).

5. ועדת שיפוט מחוזית

- 5.1 תכנית להכשרת קרקע ותכנית כריה בקרקע חקלאית תוגש לשיפוט מקצועי בועדות שיפוט מחוזיות של המשדד (לפי נהלי שיפוט קיימים ומעודכנים לפי הצורך).
- 5.2 מנהל האגף לשימור קרקע וניקוז מינה בכל מחוז ועדת שיפוט מחוזית/מקצועית לתכניות שימור קרקע וניקוז, ובכלל זה לתכניות להכשרת קרקע.
הרכב הוועדה:

רכז תא שימור קרקע - יו"ר
מתכנן/מהנדס שימור קרקע - חבר
נציג קק"ל - חבר

נציג רשות ניקוז - חבר
נציג מקצועי מהאגף - חבר

ניתן להזמין לדיוני הועדה כמשקיפים נציגים ממינהל התכנון, רשות הטבע והגנים לפי הענין.

5.3 ועדת שיפוט יכולה לאשר תכנית, להתנות את האישור בשינויים או בהשלמות, או לדחותה. במקרה של חילוקי דעות בוועדה יכריע מנהל האגף לשימור קרקע וניקוז (ר' להלן).

5.4 במקרה של ביטול עורקי ניקוז (כמשמעותם בחוק הניקוז) תוודא ועדת השיפוט (כבאת-כוחו של מנהל האגף) שהתכנית ממלאת את הוראות חוק הניקוז וההגנה מפני שטפונות.

5.5 אישרה ועדת השיפוט המחוזית את התוכנית, תחתום עליה, תצרף את פרוטוקול הועדה והחלטותיה ותציין במפורש שעל המבקש להכשיר את הקרקע רק על-פי התוכנית שאושרה בשיפוט, ובכלל זה התיקונים והשינויים שנדרשו על-ידיה.

5.6 דחתה ועדת השיפוט את התוכנית, תפרט בפרוטוקול את נימוקיה ותחזיר את התוכנית עם הפרוטוקול לפונה כמפורט בסעיף 6.9 להלן.

6. הכשרת קרקע לעיבוד

א. תאור פיזי של העבודות

6.1 הכשרת קרקע לעיבוד כרוכה בדרך כלל בשיפורים פיזיים:

א. בפני השטח

ב. לעומק שכבת העיבוד

ג. ברציפות העיבוד ואיחוד שדות, ככל האפשר.

סיקול ועיזוק אבן, פינוי ערמות וגדרות אבן, יישור כבד של בליטות ושקעים, ביטול ערוצים, שינוי בתוואי של דרכים - אלה פעולות מקובלות של שיפור פיזי של הקרקע להכשרתה לעיבוד.

6.2 התנאי החשוב ביותר לגידול חקלאי – שכבת קרקע עלית מספקת ומנוקזת שגם לא תהא נתונה לסחיפה. לכן, מתבקשת הקפדה יתרה על שמירת השכבה העילית (במיוחד כשנדרש בשטח ישור כבד).

6.3 פעולות הכשרה מיוחדות שנדרשות בתנאי שטח נוספים שמונעים עיבוד – שכבות/אופקים בלתי-רצויים, מליחות או אלקליות, הצפות, התנקזות לקויה, שיפועים תלולים, ועוד.

6.4 ברוב המקרים, הכנת שטח מוכשר לעיבוד בר-קיימא מצריכה פעולות ואמצעי-עזר נוספים, כגון הגנה מנגר חיצוני, מניעת סחיפה, שיפור הניקוז, מידרוג ועוד, לפי צרכי המקום.

ב. נוהל הכנת תכנית לאישור

6.5 כל עבודה של הכשרת קרקע באדמות חקלאיות תבוצע על-פי תכנית מפורטת, מאושרת על-ידי מנהל האגף לשימור קרקע וניקוז (ר' להלן) לפי תקנות שימור הקרקע תש"ך-1960).

- 6.6 תכנית הכשרה תוכן על גבי מפת מדידה עדכנית, שכוללת טופוגרפיה קיימת של השטח, בליווי סקר קרקע שיעלה נתוני שטח מספיקים לתכנון. (ר' 'הנחיות מקצועיות' בסעיף 9.1 להלן).
- בין היתר, התכנית תציג:
- (א) גודל השטח המיועד להכשרה;
- (ב) שימושי הקרקע הנוכחיים והגידולים המתוכננים;
- (ג) הטופוגרפיה הקיימת והמתוכננת, (בהדגשת גבהים מתוכננים); במקרה של יישורים - עומקי חפירה ומילוי, כתב כמויות ומאזן מילוי וחפירה.
- (ד) במקרה של כוונה לפנות חומר אדמה אל מחוץ לשטח - חובה לציין את מקום היעד לפינוי החומר.
- (ה) במקרה של צורך בכיסוי בקרקע ממקור חיצוני לצורך גידול חקלאי, כשהקרקע העילית המקומית איננה כשירה לכך (כמו בבת-צמיחה בערבה) - יש לציין את המקור של חומר הקרקע לכיסוי (ור' סעיף 8.2)
- (ו) קנה-המידה של המפה הנדרשת ויתר פרטיה הנדרשים - לפי ההנחיות להגשת תכניות שימור קרקע וניקוז.
- (ז) בשטחים אבנוניים - יצינו כלי ההכשרה, כגון מְשָׁרֵשׁ (=רוטר), מְעַזֵּק (שן בודדת), ועומק החדירה המתוכנן שלהם; וכמובן אופן ההסעה ומיקומם של ריכוזי האבן שהוצאה מהקרקע (טרסות, גלים וכדומה). במקרה שהאבן מפונה אל מחוץ לסביבת ההכשרה, חובה לציין את מקום היעד לפינויה.
- (ח) במקרה של עבודות עפר, יוצגו מפת-תוכנית יישור ומאזן חפירה/מילוי וכתב כמויות.
- (ט) שטחים שיש בהם עצים, טבעיים או נטועים, ייקבעו לגביהם הנחיות מיוחדות על-פי החוקים, יחד עם פקחי היערות ושמירת הטבע.
- (י) כמו כן יוצג אומדן כספי של עלות המפעל ומקורות המימון לביצועו ומשך הביצוע המתוכנן.

ג. נוהל הגשה וטיפול בבקשה במשרד החקלאות

- 6.7 כל המבקש להכשיר קרקע יפנה למשרד החקלאות במחוז שבתחומו נמצא השטח הנדון לצורך קבלת טופסי בקשה (נספח מס' 2) והנחיות. כמו כן יוכל המבקש להיועץ תחילה בנושא עם רכזי תא תכנון ותא שימור הקרקע במחוז בנושאי הכשרת קרקע, כרייה ושיקום השטח.
- 6.8 הבקשה בצירוף המסמכים תוגש ב-3 עותקים. מגיש הבקשה יתבקש להזדהות עם תעודה מזהה. 2 עותקים של הבקשה והנספח יועברו לטיפול תא תכנון ופיתוח ותא שימור הקרקע בהתאמה, בצירוף נספח מס' 3 (טופס טיפול במשרד המחוז).
- 6.9 **רכז תא תכנון** במחוז יבדוק את הבקשה לגבי זכויות המציע בשטח (אישורי בעלות וכו'), זכויות או תכניות החלות על השטח (תכניות מיתאר ואחרות, רצועות מוכרזות לצרכי ציבור, מערכות-תשתית וכו'), במקרה של חסר בפרטים או במסמכים, יוחזר החומר לפונה או יועבר אליו בדואר רשום תוך שבועיים מיום קבלתו.

- 6.10 מולאו כל הפרטים המבוקשים וצורפו כל המסמכים, ימלא רכז תא תכנון את חלקו בנספח מס' 3, יחתום במקום המיועד, יחד עם הערותיו לפי הצורך, ויעביר את החומר לרכז תא שימור קרקע במחוז.
- 6.11 **רכז תא שמור קרקע** במחוז יבחן את המסמכים שהוגשו לו כחומר נלווה לתכנית הכשרה מפורטת, יבחן את התוכנית שהוגשה אם היא עומדת בקריטריונים מקצועיים של הכשרת קרקע.
- 6.12 מצא רכז תא שימור קרקע את התוכנית כמתאימה, יחתום במקום המיועד בנספח מס' 3, ויעבירה לשיפוט מקצועי בועדת השיפוט המחוזית של המשרד (פרק 7 להלן).
- 6.13 מצא רכז תא שימור קרקע שזו תוכנית כריה באדמות מעובדות, יעבירה למפקח על המכרות שיפעל לפי פרק 7 בנוהל זה.
- 6.14 תוכנית שלגביה יתעוררו ספקות אצל רכז תא שימור קרקע יזמין האחרון אליו את המבקש לברורים ולמתן הנחיות לפי הצורך (להלן).
- 6.15 מצא רכז תא שימור קרקע את התוכנית כבלתי מתאימה, ירשום את הערותיו ויחתום על הטופס (נספח מס' 3), ויעביר את התוכנית להחלטת ועדת השיפוט.
- 6.16 תוכנית שנמצא בה פגם מהותי תוחזר לפונה כמפורט בסעיף 6.9 לעיל.

7. כריה בקרקע חקלאית.

א. רישוי והיתרים

- 7.1 פקודת המכרות קובעת כי כל כריה חייבת היתר או רשיון מהמפקח על המכרות לפי המפורט בפקודה. כמו כן, נדרש היתר כריה מועדה לתכנון ולבניה לפי חוק התכנון והבניה. לענין זה אין קשר או תלות בזכויות בחומר הנִכְרָה או לבעלות בקרקע, פרטית או ציבורית. בקרקע שבחכירה נדרשת לכריה גם הסכמת בעל הקרקע לפי תנאיו (כגון ערבות בנקאית, תמלוגים ועוד).
- 7.2 כריית מחצבים (חמרי-קרקע או אבן) בקרקע חקלאית דינה ככל כריה לכלליה, ואינה הכשרת קרקע (במשמעותה בתקנות התכנון והבניה ובתקנות שימור הקרקע). לפיכך, כל עבודה בשטח מעובד או בשטח בלתי-מעובד שכרוכה בהוצאת עפר (או אבן) וסלע מעומק השטח שמתחת ל- 0.5 מטר עליון) אל מחוץ לשטח יש להביאה לדיון ואישור כחוק בועדות תכנון ובניה, בהסכמת המפקח על המכרות כאמור.
- כל בקשה או תכנית לעבודה מהסוג הנ"ל שתוגש למשרד החקלאות, יחידותיו או עובדיו, תופנה למפקח על המכרות לטיפולו ולהמלצתו.
- 7.3 **כריה בקרקע חקלאית** (גם בלתי מעובדת) מצריכה **תכנית פיזית** של המכרה (כאמור בסעיף 2 (6) לעיל) ותכנית שיקום, באישור מנהל האגף לשימור קרקע וניקוז, וקבלת היתרים לפי סעיפים 4.3 ו-4.6 לעיל.

ב. כללים מקצועיים לביצוע העבודה:

- 7.4 אין לכרות או לאפשר כריה של קרקע עילית ואין להרחיקה מהשטח, כי שכבת קרקע זו היא המצמיחה את הצמחייה הטבעית והמייצרת גידולים חקלאיים. לפני הכריה יש לחשוף את הקרקע העילית ולערום אותה מחוץ למכרה, לשם החזרתה לכיסוי פני השטח לאחר הכריה, על-פי הנחיות מקצועיות (ר' סעיף 9.1 להלן).
- 7.5 אין לאפשר כריה מתחת למפלס הכללי של השטח, בסביבה מישורית, או מתחת למפלס מוצא הניקוז העילי הטבעי שלו, בסביבה מדרונית (ר' חוק הניקוז וההגנה מפני שטפונות).
- 7.6 באדמה מעובדת חייב מקבל היתר כריה לשקם את השטח לעיבוד, באיכות מתאימה לסביבה ובטופוגרפיה חדשה, שאינם נופלים, לפחות איכותית, מהמצב המקורי. השיקום כולל החזרתה של שכבת הקרקע העילית על-פני השטח החדשים, לפי הנחיות תכנית השיקום שאושרה (להלן).
- 7.7 באדמה בלתי-מעובדת – השיקום (להלן) יכלול ביטול מתלולים וסתימת בורות שנוצרו בכריה, באופן שתתאפשר התנקזות עילית חופשית, ביטול מפגעי בטיחות לאדם ולבהמה, וכמובן פיזור מחדש של הקרקע העילית שחושפה לפני הכריה.

ג. אישורים ותוכניות נדרשים טרם הגשת הבקשה:

- 7.8 כל עבודה של כריה בקרקע חקלאית מצריכה תוכנית והיתר בניה ממינהל התכנון.
- 7.9 כל המבקש לכרות בקרקע חקלאית מעובדת יפנה למינהל התכנון במשרד הפנים ולמפקח על המכרות במשרד לתשתיות לאומיות כדי לקבל את האישורים הנדרשים לכך לפי החוק.
- 7.10 תכנית כריה בקרקע חקלאית, שאושרה ע"י ועדה מחוזית לתכנון ובניה במינהל התכנון (מבחינת ייעוד השטח) וע"י המפקח על המכרות, תועבר על ידם לבדיקה ואישור בועדת שיפוט מחוזית של משרד החקלאות (ר' פרק 5 לעיל), כולל תכנית השיקום של השטח (לפי הכללים שבתת-פרק 7.7 לעיל).

ד. תהליך הטיפול בבקשה במשרד החקלאות:

- 7.11 ועדת השיפוט המחוזית תבדוק את תוכנית הכריה והשיקום של השטח (לפי כללי השיפוט שפרק 5 לעיל) ואת אופן החזרת הקרקע לייעודה החקלאי (בין שהיתה מעובדת ובין שהיתה בשימושים חקלאיים אחרים).
- 7.12 תוכנית שתאושר ע"י ועדת השיפוט המחוזית, תחתם ע"י מנהל המחוז במשרד ותישלח בצירוף הפרוטוקול למגיש הבקשה, למינהל התכנון ולמפקח על המכרות.
- 7.13 מצאה ועדת השיפוט המחוזית את תוכנית השיקום כבלתי קבילה, או באין תכנית שיקום, תדחה את התכנית שהוגשה לה ותחזיר אותה למגיש הבקשה בצירוף נימוקיה. כמו כן תודיע על כך למינהל התכנון ולמפקח על המכרות.

ה. פיקוח על עבודות הכריה והשיקום:

- 7.14 המפקח על המכרות הוא המפעיל פיקוח על הכריה בשטח. לכן, במקרה של כריה שלא לפי התכנית, יודיע המפקח על כך לרכז תא שימור הקרקע במחוז, נוסף לאמצעים שינקטו על-ידו על-פי דין.
- 7.15 עם סיום עבודת הכריה לפי התכנית המאושרת, יודיע על כך המפקח על המכרות בכתב לרכז תא שימור קרקע במחוז.
- 7.16 רכו תא שימור קרקע במחוז יתאם עם היזם את ביצוע עבודות השיקום (הכל על פי התכנית שאושרה בועדת השיפוט) ויפקח על השיקום החקלאי בשטח המכרה (כמקובל בעבודות שמור קרקע וניקוז).
- 7.17 היה והשיקום לא בוצע או לא הושלם לפי התכנית, יודיעו על כך רכו התא למפקח על המכרות, שיפעיל נגד האחראי לכריה את האמצעים המקובלים בחוק.
- 7.18 באדמות בלתי מעובדות בבעלות ציבורית (כמו ביחס לכל בעלות) דרושה הסכמה לכריה של הבעלים (מינהל מקרקעי ישראל - ממ"י) ושל מנהלי השטח בפועל ומשתמשיו (אגף היעור של קק"ל, רשות המרעה, רשות הניקוז וכו').
- 7.19 באדמות בלתי מעובדות פרטיות : בעל קרקע שקיבל היתר כריה בה כחוק ופונה למשרד המחוזי לעצה בקשר לשיקום המכרה, יינתנו לו הנחיות מקצועיות לשיקום. שרות זה אין בו כדי לזכות את בעל הקרקע במימון מצד המשרד.

8. הכנת שטח לתשתיות למבנים חקלאיים

- 8.1 כאמור בהגדרה, זו אינה הכשרת קרקע, אלא שלב הכנה וחלק מעבודת בניה (כמשמעותה בחוק התכנון והבניה). לתשתיות באזור חקלאי השפעה וקשר ישיר למערכת הניקוז, ליציבות הקרקע ולסכנת סחיפה בשטחים הסמוכים (במיוחד בשטח מידרונלי); כך גם במקרה של פיזור החומר העודף על פני שטח חקלאי (שפוגע ברוב המקרים בפוריות הקרקע). לכן גם עבודות עפר כאלה טעונות אישור תכנית והיתר כחוק, בדומה למתואר בפרק 7 לעיל.
- 8.2 אם יש בעבודות תשתית כאלה מרכיב של כריה והוצאת חומר אל מחוץ לשטח התשתית, או שיש צורך בכרית חומר ממקור כריה חיצוני והעברתו לשטח בתי-צמיחה כמצע לגידול, דרושים כמובן הסכמת בעל הקרקע שנועדה לכרית החומר והיתר מהמפקח על המכרות כנ"ל.
- כרית חומר מאפיקי נחלים ותעלות טעונה גם אישור רשות הניקוז.
- 8.3 תכנית למבנה חקלאי בקרקע חקלאית שהוגשה לועדה לתכנון ובניה כחוק, תיבדק במחוז (כולל תא שימור קרקע) עפ"י נוהלי הרשות לתכנון (חוות דעת למבנים חקלאיים).
- 8.4 תכנית כנ"ל, שנבדקה בתא שימור קרקע ונמצאו בה ליקויים, בעיות או השפעות פיזיות בלתי-פתורות, יבקש מנהל המחוז מנציג המשרד בועדה לתכנון ובניה להגיש ליו"ר

הועדה לתכנון ובניה הודעה מתאימה, ויעביר תכנית בעיתית כזאת למנהל האגף לשימור קרקע וניקוז לחוות דעת והערות.

מצא מנהל האגף לשימור קרקע וניקוז בתכנית התשתית ליקויים שדורשים תיקון, או שינוי, או דחית התכנית כליל, יעביר את חוות-דעתו לועדה לתכנון ולבניה (באמצעות מנהל המחוז).

8.5 היוזם או מתכנן התשתיות יכול לפנות למשרד המחוזי ליעוץ בתכנון ובביצוע התשתית. תאי שימור קרקע יתנו שרות זה, במידת האפשר.

9. הנחיות מקצועיות

9.1 מנהל הרשות לתכנון ומנהל האגף לשימור קרקע וניקוז, בתאום ביניהם, יוציאו ויעדכנו לתאי התכנון ולתאי שימור-קרקע בהתאמה (ר' פרק 3 לעיל) הנחיות מקצועיות ונהליות ליישום נוהל זה.

----- סוף -----